

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3187

Vragen van de leden Groothuizen (D66), Van Nispen (SP), Kuiken (PvdA), Buitenweg (GroenLinks) en Krol (50PLUS) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over de mogelijke betrokkenheid van de Minister in de strafzaak tegen het lid Wilders (ingezonden 12 juni 2019).

Antwoord van Minister **Grapperhaus** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 26 juni 2019)

Vraag 1

Kent u het artikel «Nieuwe losse eindjes in de zaak-Wilders»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Kunt u in een tijdlĳn aangeven op welke momenten in de periode van 19 maart 2014 tot heden uw ambtsvoorganger, de heer Opstelten, en/of ambtenaren van uw ministerie (desnoods geanonimiseerd) op enigerlei wijze contact hebben gehad met het Openbaar Ministerie (OM) over de aangiften die tegen de heer Wilders zijn gedaan naar aanleiding van diens uitspraken op 19 maart 2014? Zo nee, waarom niet? Kunt u telkens aangeven wat de inhoud van die contacten was? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Zoals ik in het antwoord op vraag 9 van de op 30 november beantwoorde Kamervragen (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 805) heb aangegeven, kan ik geen kennis dragen van wat alle ambtenaren van mijn departement communiceren met medewerkers van het OM. Dat geldt evenzeer ten aanzien van mijn ambtsvoorgangers. In de bijlage bij deze beantwoording treft u een tijdlĳn met momenten van communicatie voor zover die mij op dit moment bekend zijn.

¹ RTL Nieuws, 11 juni 2019, <https://www.rtlnieuws.nl/columns/column/4741266/wilders-pvv-opstelten-openbaar-ministerie-grapperhaus-knoops>

Vraag 3

Zijn er voorafgaand aan 19 maart 2014 uitlatingen gedaan door de heer Opstelten over de mogelijkheid de heer Wilders strafrechtelijk aan te pakken «omdat hij ons te veel voor de voeten loopt», of woorden van soortgelijke strekking die als zodanig zouden kunnen zijn opgevat door hoge ambtenaren van uw ministerie of door het OM? Kunt u dit uitsluiten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Ik kan geen kennis dragen van al hetgeen mijn toenmalig ambtsvoorganger mogelijk ergens al dan niet in informele sfeer heeft uitgesproken. Het OM heeft bij herhaling aangegeven zelfstandig de beslissing tot vervolging te hebben genomen op basis van eigen afwegingen.

Vraag 4

Kunt u alle uitspraken van de heer Opstelten, gedaan in de media en gedaan in of naar de Kamer over de zaak Wilders, in bovengenoemde tijdlijn zetten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

In de bijlage bij deze beantwoording treft u een tijdlijn met momenten van communicatie voor zover die mij op dit moment bekend zijn. De volledigheid daarvan kan ik u niet garanderen. Ik archiveer niet alle mediapublicaties en ben derhalve aangewezen op het nazoeken in openbare bronnen. Voor hetgeen hierover schriftelijk en mondeling is gewisseld met Uw Kamer verwijs ik u naar de openbare verslaglegging en archivering daarvan door Uw Kamer.

Vraag 5

Wat bedoelde het OM met de stelling dat de heer Opstelten als getuige niet uit eigen wetenschap kon verklaren over de besluitvorming bij het OM (ECLI:NL:RBDHA:2016:3630)? Hoe verhoudt die stellingname zich tot het ambtsbericht van 10 september 2014 dat aan de heer Opstelten is toegezonden en tot de overleggen tussen de heer Opstelten en de voorzitter van het College van Procureurs-Generaal (hierna: het College) op 2 april 2014 en 25 september 2014?

Antwoord 5

Zoals u bekend meng ik mij als Minister van Justitie en Veiligheid niet in de behandeling van individuele strafzaken. Ik kan daarom ook niet ingaan op hetgeen het OM in het kader van een strafproces bij de strafrechter naar voren brengt. Dat geldt ook in deze zaak.

Vraag 6

Klopt het dat het College in de brief van 6 februari 2018 aan het Gerechtshof heeft geschreven dat er «geen overleg is gevoerd over het aangiftetraject»? Zo nee, wat staat er wel in die brief? Bent u bereid deze brief met de Kamer te delen. Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Ik beschik niet over deze brief aangezien deze is gewisseld in het kader van het strafproces. Daarbij heb ik geen rol. Zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 7

Indien het citaat uit vraag 6 klopt, hoe verhoudt dit zich dan tot uw antwoorden op vragen van het lid Wilders van 30 november 2018, waarin staat dat er op 2 april 2014 een overleg is geweest tussen de heer Opstelten en de voorzitter van het College, waarbij is gesproken over de aangiften tegen de heer Wilders? Hoe verhoudt bedoeld citaat zich tot het overleg van 25 september 2014?

Antwoord 7

Zie de antwoorden op de vragen 5 en 6.

Vraag 8

Wat was de reden voor het overleg op 25 september 2014, nu de vervolgingsbeslissing al op 10 september 2014 was genomen?

Antwoord 8

Ik kan niet aangeven wat de exacte reden is geweest van dit specifieke overleg. In algemene zin is het zo dat in gevoelige zaken het OM na een verstrekt ambtsbericht daar nadere toelichting op kan geven aan de Minister van Justitie en Veiligheid, destijds Minister van Veiligheid en Justitie.

Vraag 9

Klopt het dat u met de verwijzing naar artikel 4 onder d van het Besluit Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst Bijzondere Informatie 2013 (VIRBI 2013), eigenlijk doelt op artikel 4, tweede lid, aanhef en onder d van het VIRBI 2013? Kunt u toelichten waarom uit deze bepaling voortvloeit dat het ambtsbericht en de nota vertrouwelijk zijn, aangezien het hier gaat om gevallen waarin kennisname door niet-geautoriseerden kan leiden tot schade aan belangen van een of meerdere ministeries? Deelt u de mening dat niet alle ambtsberichten en bijbehorende nota's automatisch onder dit criterium vallen? Zo ja, welk belang van welk ministerie kan in de onderhavige kwestie, volgens u, precies worden geschaad? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Ja, in de beantwoording Kamervragen (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3034) van 7 juni jl. is «het tweede lid» weggefallen. In ambtsberichten informeert het College de Minister van Justitie en Veiligheid in alle vertrouwelijkheid over bepaalde gevoelige zaken en onderwerpen. Openbaarmaking van deze informatie kan de strafrechtelijke opsporing en vervolging en daarmee het goed functioneren van het OM frustreren. Daarnaast brengt openbaarmaking van deze documenten het reële risico met zich dat de volledige vrijheid en vertrouwelijkheid van de communicatie tussen mijn departement en het OM in het geding komt. Het is, gelet op de ministeriële verantwoordelijkheid, aan mij deze schriftelijke communicatiestroom tegen elke belemmering te beschermen. De in artikel 128 van de Wet RO vervatte aanwijzingsbevoegdheid kent overigens een duidelijke procedure waarmee – ingeval een aanwijzing wordt gegeven – de openbaarheid daarvan, via uw Kamer of via de behandeling van de strafzaak, gewaarborgd is. Deze aanwijzingsbevoegdheid wordt slechts met grote terughoudendheid toegepast (zie antwoord 7 op de Kamervragen (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 805) d.d. 30 november 2018).

Vraag 10

Kunt u, in algemene zin, toelichten waarom het delen van een ambtsbericht en een daarop gebaseerde ambtelijke nota, in de fase van vervolging in hoger beroep, waarbij de visie van het OM op de strafzaak dus al ruimschoots aan de orde is gekomen, de opsporing en vervolging nog kan frustreren?

Antwoord 10

In ieder geval zolang de zaak onder de rechter is, kan dit belang spelen. Verder is dit niet het enige belang. In algemene zin moet het OM de vrijheid hebben om de Minister van Justitie en Veiligheid te informeren over gevoelige zaken zonder dat in enige fase van een strafzaak de aan de Minister verstrekte informatie openbaar wordt gemaakt. Zie verder het antwoord op vraag 9.

Vraag 11

Hoe vaak is het de afgelopen tien jaar voorgekomen dat de Minister van Justitie en Veiligheid op grond van de artikelen 127 en 128 van de Wet op de rechterlijke organisatie een bijzondere aanwijzing heeft gegeven «betreffende de uitoefening van de taken en bevoegdheden van het openbaar ministerie»? Hoe vaak betrof dat een aanwijzing tot vervolging over te gaan en hoe vaak betrof dat een aanwijzing om niet tot vervolging over te gaan, dan wel een vervolging te staken?

Antwoord 11

De aanwijzingsbevoegdheid in concrete gevallen inzake de opsporing of vervolging van strafbare feiten is geregeld in artikel 128 Wet RO. Het is voor zover mij thans bekend in de afgelopen tien jaar niet voorgekomen dat op grond van dit artikel een aanwijzing om tot vervolging over te gaan, een aanwijzing om niet tot vervolging over te gaan, dan wel om een vervolging te staken is gegeven. Ikzelf heb dit als Minister van Justitie en Veiligheid in ieder geval niet gedaan. Voor het overige verwijs ik naar het antwoord op vraag 9.

Vraag 12

Acht u het, in zijn algemeenheid, mogelijk dat de Minister van Justitie en Veiligheid in het reguliere overleg met het College een opvatting kenbaar maakt over het al dan niet vervolgen van een natuurlijk persoon of een rechtspersoon? Zo ja, waarom en maakt u zelf weleens een dergelijke opvatting kenbaar? Zo nee, waarom acht u dit niet mogelijk?

Antwoord 12

Het is aan het OM te beslissen over het al dan niet vervolgen van een natuurlijk persoon of een rechtspersoon. Zoals in antwoord 5 aangegeven en u bekend, meng ik mij als Minister van Justitie en Veiligheid niet in de behandeling van individuele strafzaken. Zie tevens het antwoord op vragen 9 en 11.

Vraag 13

Kunt u deze vragen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk op 19 juni 2019 beantwoorden?

Antwoord 13

De vragen zijn zo snel als mogelijk beantwoord.

Vraag 14

Kunt u deze vragen afzonderlijk beantwoorden?

Antwoord 14

Ja.

Tijdslijn momenten voor zover die mij op dit moment bekend zijn:

- 2 april 2014; periodiek overleg tussen Minister van Veiligheid en Justitie en voorzitter college.
- Interne communicatie tussen departement en OM over voortgang en planning 30 juni–1 juli 2014.
- Interne communicatie d.d. 2 september 2014 inzake bericht Telegraaf dat de rechtbank Den Haag al klaar is voor de zaak Wilders. Pag heeft navraag gedaan bij de rechtbank en informeert het departement hierover.
- Ambtsbericht d.d. 10 september 2014 waarin het College de toenmalig Minister van VenJ informeert over het besluit van het OM om dhr. Wilders te vervolgen.
- Memo van het OM bewaken en beveiligen d.d. 24 september 2014 over de beveiliging bij een mogelijke rechtszaak (verstrekkt aan de NCTV).
- Overleg 25 september 2014 tussen o.m. Minister van Veiligheid en Justitie en voorzitter college.
- Ambtsbericht d.d. 7 oktober 2014 waarin MVenJ middels een ambtsbericht door het College geïnformeerd wordt over vervolgstappen
- Ambtsbericht d.d. 17 december 2014: College informeert de MVenJ middels een ambtsbericht over de openbaarmaking van de vervolgsbeslissing.

Verder hebben er reguliere ambtelijke contacten plaatsgevonden tussen het Openbaar Ministerie en mijn departement naar aanleiding van de volgende kwesties:

- Voorbereiding eventueel debat in de Tweede Kamer d.d. 24–25 maart 2014.
- Wob-verzoek, ingediend op 3 mei 2016.
- persvragen van RTL Nieuws rond 31 mei 2018:
- vervolgvragen van RTL Nieuws rond 15 juni 2018
- Wob-verzoek, ingediend op 27 juni 2018.
- beantwoording van de schriftelijke vragen van de heer Wilders van 12 november 2019.
- E-mail d.d. 10–11 februari 2019 tussen medewerker departement en PaG inzake schema getuigenverhoren.
- beantwoording van de schriftelijke vragen van de heer Wilders van 19 april 2019.
- de beantwoording van de schriftelijke vragen van de leden Groothuizen (D66), Van Nispen (SP), Kuiken (PvdA), Buitenweg (GroenLinks) en Krol(50PLUS) en de schriftelijke vragen van de heer Wilders (14 juni 2019).

Mediaberichten

- Opstelten: Wilders moet uitspraken terugnemen (2) Algemeen Nederlands Persbureau ANP, maart 2014 vrijdag 10:55u.
- Oud-minister Opstelten: «Geen herinneringen «De Telegraaf» 8 juni 2019